

Oponentský posudek

Radomír Valeš: Identifikace potenciálně diglosních dichotomií v norském jazykovém společenství

Bakalářská práce

červen 2012

Jazyková situace v Norsku je specifická a ve své složitosti ojedinělá. V norštině (přestože má necelých pět milionů mluvčích) se setkáme se dvěma variantami norštiny: *bokmål* (dále BM) a *nynorsk* (dále NyNo), jež se v jazyce zachovávají v důsledku historicky podmíněného jazykového vývoje. Na norské jazykové situaci je pozoruhodné zvláště to, že varianta NyNo, prakticky uměle vytvořená na základě řady dialektů, existuje pouze ve verzi psané (s výjimkou několika případů okrajového užití, jak uvádí R. Valeš na s.13), v mluvené podobě se jí pouze některé dialekty přibližují – přesto je považována za rovnoprávnou variantu spisovného jazyka a mluvčí v jednotlivých správních celcích se pro některou variantu rozhodují při volbách do zastupitelstva.

Radomír Valeš si vytkl nemalý cíl – „prozkoumat norskou jazykovou situaci a identifikovat v něm potenciální diglosii“. A autor bakalářské práce skutečně podrobně a precizně prosívá sociolingvistické prvky jazykové situace v Norsku rastrem Fergusonovy teorie. Volbu této teorie považuji za šťastné řešení.

Empirická část práce je též dobře zvládnutá. Zvláště oceňuji uvážlivé rozvržení informantů – v Norsku jsou dialekty velice rozdílné (situace je dána hlavně geografickými podmínkami) a o jejich udržování Norové vědomě dbají: Na rozdíl od snad všech evropských zemí jim záleží na tom, aby dávali najevo, *odkud* pocházejí. Zde hledejme také důvod tvrdošijné snahy udržet obě varianty norštiny do dnešní doby. Otázky, jež autor bakalářské práce kladl respondentům, jsou velmi poučené – čerpal k nim někde inspiraci?

Radomír Valeš se v práci pokusil zjistit, jak jednotlivé mluvčí ovlivňuje „modernita, či tradičnost“ (s.49) v tom, kterou z variant zvolí. V současné době lze mluvit i o vědomém intelektuálním rozhodnutí, podmíněném víceméně cílenou snahou zachovat kontinuitu NyNo, neboť procento jejich tradičních zastánců rok od roku klesá.

Zcela lze souhlasit se závěrem R. Valeše (s.63), který bychom mohli ještě zesílit. Diglosie (ve smyslu rozeklanosti jazyka do dvou variant, z nichž jedna používá vyšší a druhá nižší status) není, jak se odvažují tvrdit na základě svých zkušeností, v praxi běžná. Ten mluvčí, který o jazyce uvažuje, se pro jednu variantu rozhodne a tu dodržuje. Ten mluvčí, který používá jazyk bez hlubší reflexe, používá automaticky tu variantu, která je mu vlastní.

Náměty do diskuse:

*Termín mental språkstandard – odkud ho autor čerpal?

*Se zájmem jsem přečetla odstavce o statistice vydávané literatury (s.24) – jaké procento knih se vydává v BM, jaké v NyNo; zdá se, že statistické rozložení odpovídá procentu mluvčích.

Jaká je situace s překlady? Jaký je autorův názor na důležitost překladů v jazyce?

Předkládaná bakalářská práce je odborná lingvistická studie na vysoké úrovni. Autor očividně prostudoval do hloubky úctyhodné množství materiálu, vědomosti propojil – a výsledkem je, že pochopil složitou jazykovou situaci, zhodnotil ji a podpořil i vlastním empirickým výzkumem. Jde o zralou, informovanou práci. Shledávám pouze jistý formální nedostatek v poněkud nepřehledném obsahu.

Navrhuji známku výbornou.

PhDr. J. Vrbová

7.6.2012